



Mestna občina  
Ljubljana

Mestna uprava  
**Oddelek za kulturo**

Ambrožev trg 7, 1000 Ljubljana  
t: 01 306 48 45  
glavna.pisarna@ljubljana.si, www.ljubljana.si

*Številka: 610-10/2024-9*

Datum: 24. 10. 2024

**Ministrstvo za kulturo RS**

Maistrova ulica 10  
1000 Ljubljana

**Zadeva: Mnenje Mestne občine Ljubljana o predlogu Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK-I)**

Spoštovani,

posredujemo vam mnenje in pripombe Mestne občine Ljubljana (v nadaljevanju: MOL) v zvezi s predlogom Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (v nadaljevanju: ZUJIK-I):

Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo je bil sprejet leta 2002 (Ur. l. RS, št. 96/02) in od takrat že petnajstkrat noveliran. Tokratne spremembe, ki jih predlaga Ministrstvo za kulturo RS (v nadaljevanju: ministrstvo), so najboljše in šestnajste po vrsti.

Spreminja oziroma dodaja se več kot tretjina členov, kar govori v prid stališču, ki ga v okviru strateškega dokumenta na področju kulture v MOL, zagovarjamo tudi sami in sicer, da je skrajni čas za novi in ne samo popravljen krovni zakon na področju kulture. Gre za temeljni pravni akt na področju kulture, na katerem sloni celoten sistem normativne ureditve kulture. Veljavni zakon je v marsičem že zastarel in je na nekaterih področjih postal celo ovira za učinkovito in uspešno delo.

Poudarimo naj samo dve ključni področji, ki nujno potrebujejo temeljito posodobitev: način upravljanja javnih zavodov na področju kulture ter postopki javnih razpisov in pozivov. Menimo, da je pravni okvir potrebno izoblikovati na novih konceptualnih izhodiščih, ki so usklajena s spreminjajočimi se razmerami ne samo v kulturnem in kreativnem sektorju, temveč tudi v celotni družbi. Pri oblikovanju novega normativnega okvira je potrebno upoštevati tudi vlogo lokalnih skupnosti na področju kulture, ker krovni zakon o kulturi ureja tudi delovanje ne samo občinskih upravnih organov, pristojnih za kulturo, temveč tudi občinskih javnih zavodov in vseh izvajalcev, ki se financirajo iz proračunov lokalnih skupnosti.

Zato izhajajoč iz zapsanega ugotavljamo, da je nekaj novosti dobrodošlih, vendar pa predlagane spremembe ne ponujajo rešitev za ključne probleme slovenskega kulturnega sistema, ker se osredotočajo na zgolj določena specifična vprašanja in ne pomenijo bistvene prenove nacionalnega kulturnega modela.

V prilogi podajamo konkretne pripombe in predloge k tistim predlaganim zakonskim spremembam, ki najbolj zadevajo delovanje lokalnih skupnosti oz. neposredno Mestno občino Ljubljana.

O tem, kako veliko vlogo igrajo lokalne skupnosti na področju kulture, nazorno priča podatek, da v Sloveniji deluje 201 javni zavod na področju kulture, od tega so jih 173 ustanovile lokalne skupnosti.

Lep pozdrav,

Pripravil:

Davor Buinjac, višji svetovalec



mag. Mateja Demšič  
sekretarka - vodja Oddelka za kulturo

V vednost:

- Zveza mestnih občin Slovenije ZMOS
- Arhiv - TU

## PREGLEDNICA PRIPOMB IN PREDLOGOV

### Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK-I)

št. člena in odstavek	Predlagane spremembe člena ali odstavka MK RS	Pripombe MOL in utemeljitev pripomb
10. člen, v povezavi z 11. in 24. členom	<p>V 18. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:</p> <p>»Kulturniška zbornica Slovenije je združenje stanovskih društev. Delovanje zbornice je javno.«.</p> <p>V 19. členu se prvi in drugi odstavek spremenita tako, da se glasita:</p> <p>»Kulturniška zbornica Slovenije spremlja razvoj kulturne politike in podaja mnenja ter predloge z vidika razvoja posameznih poklicev oziroma področij, ki jih zastopajo stanovska društva.«.</p> <p>Mnenja ter predloge iz prvega odstavka tega člena se lahko pridobi tudi tako, da se predstavnik Kulturniške zbornice Slovenije povabi na zasedanje pristojnega delovnega telesa državnega zbora.«.</p> <p>V četrtem odstavku se po besedi »člena.« doda besedilo</p> <p>»Obseg dela in višina financiranja iz prejšnjega stavka se opredeli s pogodbo. Pogoj za njeno vsakokratno sklenitev je predložitev in javna objava poročila o delovanju za prejšnje leto in programskem načrtu za naslednje.«</p> <p>V 41. členu se črta besedilo »Kulturniška zbornica Slovenije,«. Besedilo »društva oziroma druge« se nadomesti z besedilom »nevladne«. Za besedo »uporabnikov« se doda besedilo »prek predhodno objavljenega javnega vabila s strani javnega zavoda, ki mora biti objavljen vsaj 60 dni pred imenovanjem.«</p>	<p>Predlagane spremembe se ne dotikajo bistvenih vprašanj v zvezi s Kulturniško zbornico Slovenije, ki v dobrih dvajsetih letih svojega obstoja v resnici ni zaživela na način, kot je bilo mišljeno leta 2002 z uvedbo tega instituta v krovni zakon. Pri vseh predlaganih spremembah, ki se nanašajo na Kulturniško zbornico Slovenije, bi moralo ministrstvo izhajati iz odgovora na vprašanje, ali le-ta še predstavlja civilno družbo, kot je to določeno v drugem odstavku 2. člena zakona.</p> <p>V vseh javnih zavodih na področju kulture, ki jih je ustanovila Mestna občina Ljubljana in imajo več kot dvajset zaposlenih, je najmanj enega ali največ dva člana oz. članico strokovnega sveta imenovala Kulturniška zbornica Slovenije. V preteklih letih je pri več zavodih MOL prihajalo tudi do težav pri imenovanju njenih predstavnikov oz. predstavnic.</p> <p>S predlaganimi spremembami se ohranja strateška vloga Kulturniške zbornice Slovenije kot organizacije, ki spremlja nacionalno kulturno politiko ter podaja mnenja in predloge. S predlaganim 24. členom le-ta sicer ne bo več predlagateljica članov oz. članic strokovnega sveta, ampak bodo lahko člani oz. članice strokovnih svetov predlagale »nevladne organizacije s področja dela javnega zavoda«.</p> <p>Predlagamo, da se pred »nevladne organizacije« dodajo »stanovska društva«.</p> <p>Ta so ustanovljena z namenom, da predstavljajo in zagovarjajo pravice in interese posameznih poklicev na področju kulture.</p>

18. člen, III. odstavek	V 31. členu se doda nov, četrty odstavek, ki se glasi: »Odlomitev financerja o višini javnih sredstev za tekoče leto vsebuje tudi višino okvirnih sredstev, namenjenih financiranju programa javne službe oziroma dejavnosti, ki se izvaja na način javne službe za prihodnje leto.«.	Predlagana zakonsko določba se nanaša tudi na financiranje javnih zavodov na področju kulture, ki so jih ustanovile oz. soustanovile občine. Uresničevati jo bo mogoče le pod pogojem, da bodo vse občine (so)ustanoviteljice zavodov imele sprejete dvoletne občinske proračune v trenutku sprejemanja odločb o (so)financiranju. Glede na število občin (so)ustanoviteljic je težko pričakovati, da bo ta pogoj dejansko izpolnjen. Realno je, da se bodo nekatere občine v praksi soočale s problemom določanja višine okvirnih sredstev za prihodnje leto. Predlagamo, da se odstavek dopolni z naslednjim besedilom: »... v kolikor ima financer že sprejet proračun za prihodnje leto«.
20. člen, II. odstavek	V 33. členu se doda nov, četrty odstavek, ki se glasi: »Javni zavod z upravo, kjer je zaposlenih več kot 150 delavcev, ima delavskega direktorja.«.	Država je ustanoviteljica 28 javnih zavodov na področju kulture, medtem ko so lokalne skupnosti (so)ustanoviteljice 173 zavodov. Čeprav ZUJJK dopušča možnost, da zavod vodi tudi uprava, v vseh zavodih so imenovani direktorji oz. direktorice. Zgolj peščica zavodov ima več kot 150 zaposlenih. Glede na dejstvo, da noben javnih zavod na področju kulture nima uprave kot vodstvenega organa, je predlagana določba zgolj hipotetična možnost, ki nima podlage v realnem stanju. V tem smislu je imenovanje delavskega direktorja kot člana zavodske uprave videti bolj kot okrasek.
25. člen	V 42. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi: »Javni zavod ima svet, ki ga sestavljajo predstavniki ustanoviteljja, ki jih ta imenuje na podlagi javnega vabila izmed strokovnjakov s področja dela javnega zavoda ali financ ali pravnih zadev, predstavniki delavcev zavoda, ki imajo najmanj enega člana in največ do ene tretjine članov v svetu zavoda, in predstavniki večinskega financerja, kadar to ni ustanovitelj, ki imajo najmanj enega člana in največ do ene tretjine članov v svetu zavoda. Predstavnike večinskega financerja ta predlaga na podlagi javnega vabila izmed strokovnjakov s področja dela javnega zavoda ali financ ali pravnih zadev, imenuje pa jih ustanovitelj.«.	S predlagano spremembo se uvaja institut javnega vabila kot podlage za imenovanje člana oz. članice sveta zavoda. Tudi na drugih področjih kulturne zakonodaje (npr. pri imenovanju članov oz. članic strokovnih komisij) pojem »javnega vabila« ni natančno določen, zato ni jasno, kako morajo upravni organi in druge organizacije (npr. javni zavodi) ravnati v primeru, če na podlagi javnega vabila ne dobijo zadostnega števila predlogov. To je lahko še posebej velik problem pri imenovanju članov oz. članic zavodskih svetov v manjših lokalnih skupnostih. Predlagana sprememba navaja tudi pojem »predstavniki večinskega financerja«. Pojem »večinski financer« ni nikjer natančno opredeljen, ker je pri določanju razmerij med sofinanciranjem javnega zavoda iz občinskega in državnega proračuna več vprašanj: 1. Ali se večinski delež sofinanciranja določa glede na javno službo ali pa glede na celotno (tudi tržno) dejavnost, ki jo opravlja zavod?

		<p>2. Ali se upošteevajo tudi sredstva, ki jih lokalne skupnosti vlagajo v obnovo in vzdrževanje infrastrukture?</p> <p>Ob tem se sofinancerska razmerja med državo in lokalnimi skupnostmi velikokrat spreminjajo v škodo slednjih, ker je ministrstvo v preteklem desetletju kontinuirano zmanjševalo sredstva za t.i. hibridne javne zavode, ki so jih sicer ustanovile lokalne skupnosti, vendar jih je država <b>nekoč</b> večinsko sofinancirala. Dokler ta razmerja niso natančno definirana, je tak zapis neuporaben.</p> <p>Upošteevajoč, da država praviloma v tem trenutku nima svojih predstavnikov v javnih zavodih, ki so jih sicer (so)ustanovile lokalne skupnosti, vendar se večinsko sofinancirajo iz državnega proračuna, bi se morala predlagana sprememba izvajati po preteku mandatov obstoječih članov oz. članic zavodskih svetov in ne »v enem letu od uveljavitve tega zakona«, kot to določa tretji odstavek 62. člena.</p>
31. člen	<p>V 66. členu se v drugem odstavku besedilo »prizoritivne umetnosti, vizualne umetnosti, novi mediji ipd.« nadomesti z besedilom »na področjih kulturnih dejavnosti, ki jih opredeljuje 4. člen zakona«.</p>	<p>Za MOL in vse lokalne skupnosti je 66. člen eden izmed ključnih členov, ker določa pristojnosti občin pri zagotavljanju javnih kulturnih dobrin. Predlagana sprememba širi obseg navedenih kulturnih dejavnosti, ki jih lahko izvajajo občine. Pri tem je ohranjeno besedilo prvega odstavka, kjer se med drugim navaja, da »občina zagotavlja najmanj tiste javne kulturne dobrine, kakor določa posebni zakon (knjižničarstvo, varstvo kulturne dediščine, arhivska dejavnost ipd.)...« Regionalni arhivi so bili leta 2006 podržavljeni, tako da je arhivska javna služba izključno v pristojnosti države.</p> <p>Iz celotnega 66. člena izhaja, da je obveznost tudi mestnih občin zagotavljanje javnih kulturnih dobrin izključno na področju knjižničarstva in varstva kulturne dediščine. V resnici imajo vse mestne občine javne zavode tudi na drugih področjih, ki nimajo posebnih zakonov: gledališča, galerije, centri za kulturno-umetnostno vzgojo, festivalski javni zavodi... Ključni člen krovnega zakona o kulturi, ki se nanaša na pristojnost občin na področju kulture, <b>tako sploh ni usklajen z dejanskim stanjem</b>. MOL je ustanoviteljica dvanajstih javnih zavodov na področju kulture, ne pa zgolj mestne knjižnice in mestnega muzeja.</p>
32. člen,	<p>V 67.členu se doda nov, peti odstavek, ki se glasi: »Podrobnejša merila za presojanje preseganja pomena za lokalno skupnost iz prvega odstavka tega</p>	<p>67. člen je prav tako ključen tako za MOL kot za druge lokalne skupnosti, v katerih delujejo javni zavodi, ki presegajo lokalni oz. tudi regionalni pomen. V skladu s predlagano spremembo bo minister določil</p>

II. odstavek	člena predpiše minister s pravilnikom.«.	<p>podrobnejša merila, na podlagi katerih bo ministrstvo ugotavljalo, kateri občinski javni zavod na področju kulture dejansko presega občinski pomen. Ugotavljanje tako pomembnega statusa kot je status javnega zavoda, ki presega občinski pomen, se ne določa z izvršilnim predpisom, temveč z zakonom. Prav tako ne gre zgolj za določanje meril, temveč tudi pogojev in celotnega postopka, na podlagi katerega bo ministrstvo ugotavljalo status. Ministrstvo bi se moralo tukaj zgledeovati po zelo natančno definiranim postopku podelitve pooblastila občinskim muzejem za opravljanje državne javne službe, kot ga določa Zakon o varstvu kulturne dediščine. Opozarjamo tudi na to, da je izkušnja MOL pri dosedANJI uporabi obstoječega 67.člena ZUJIK, slaba, saj ministrstvo ne upošteva dejanskih vsebin, ampak ga uporablja kot socialni korektiv.</p>
33. člen	<p>V 72. členu se doda nov, drugi odstavek, ki se glasi:  »Podrobnejša merila za presojanje preseganja pomena za lokalno skupnost iz prejšnjega odstavka  člena predpiše minister s pravilnikom.«</p>	<p>Enako kot pri prejšnjem členu, ugotavljanje, ali javna kulturna infrastruktura lokalnih skupnosti presega lokalni pomen, ni samo stvar meril, ki jih <i>ad hoc</i> predpiše minister, temveč ima trajnejši značaj in vključuje natančno definiranje celotnega postopka.  Zato ministrstvu predlagamo, da merila vključi v spremembe zakona.</p>
37. člen, I. odstavek	<p>V 79. členu se v prvem odstavku pred besedo »zagotovljena« doda besedilo »v ta namen«.  Prvi odstavek se tako glasi:  »Izvajalcu, ki trajneje zadovoljuje kulturne potrebe na posameznem področju in katerega delovanje je v javnem interesu, pa mu niso bila v ta namen zagotovljena sredstva v okviru drugih oblik javnega financiranja, niti ni dobil v upravljanje ali v uporabo javne kulturne infrastrukture, lahko država oziroma lokalna samoupravna skupnost zagotavlja sredstva za pokrivanje stroškov, ki so povezani z zagotavljanjem prostorskih pogojev delovanja.«</p>	<p>Predlagana sprememba ne pojasni bistvenega v svojem zapletenem izražanju: gre za tiste izvajalce kulturnih programov oz. projektov, ki delujejo v javnem interesu, vendar morajo najemati zasebne prostore. Obstoječa določba daje možnost, da se jim iz proračunskih sredstev krijejo stroški, ki so povezani s prostorom. Zaradi večje jasnosti, predlagamo, da se prvi odstavek spremeni na naslednji način: »Izvajalcu, ki trajneje zadovoljuje kulturne potrebe na posameznem področju in katerega delovanje je v javnem interesu, ter najema prostore na trgu, lahko država oziroma lokalna samoupravna skupnost zagotavlja sredstva za pokrivanje stroškov, ki so povezani z zagotavljanjem prostorskih pogojev delovanja.«</p>
57. člen, I.	<p>V 95. členu se doda nov, drugi odstavek, ki se glasi:  »Ne glede na prejšnji odstavek se lahko pogodbe iz 73. in 74. člena zakona sklenejo za deset let z možnostjo</p>	<p>Predlagana sprememba govori o tem, da je pogodbe, ki se nanašajo na upravljanje ali uporabo javne kulturne infrastrukture, možno »skleniti za</p>

odstavek	<p>podaljšanj za dodatnih deset let na podlagi novega, predhodno izvedenega postopka oddaje v brezplačno uporabo skladno z drugim odstavkom 74. člena.</p> <p>Pogodbe za opravljanje nalog nacionalne informacijske pisarne za vodilni instrument Evropske unije, namenjen podpori evropskih kulturnih in ustvarjalnih sektorjev, pa se lahko sklenejo za sedem let.«.</p>	<p>deset let z možnostjo podaljšanja za dodatnih deset let na podlagi novega, predhodno izvedenega postopka oddajek.</p> <p>Zapisano je mogoče razumeti na način, da ustanovitelj <b>tudi lastnim javnim zavodom odda nepremičnino v upravljanje za največ 20 let.</b></p> <p>Prav tako je nesmiseln del določbe, ki govori o nujnosti izvedbe postopka oddaje v brezplačno uporabo, saj drugi odstavek 74. člena določa, da se lahko nepremičnina odda v brezplačno uporabo brez razpisa. Predlagamo, da se prvi odstavek 57. člena spremeni na naslednji način: »Pogodbo je mogoče podaljšati, vendar najdlje do konca leta, v katerem se izteče pogodbeni rok, razen v primeru pogodbe, s katero se oddaja v upravljanje ali v uporabo javna kulturna infrastruktura iz 74. člena zakona, ki se lahko podaljša z aneksom, če je ugotovljen javni interes.«</p>
58. člen, II. odstavek	<p>V 97. členu se doda nov, drugi odstavek, ki se glasi:</p> <p>»Podlaga za spremembo večletne pogodbe je lahko tudi usklajevanje pogodbenega zneska z inflacijo, kadar ta preseže 3 % na letni ravni. Pri usklajevanju zneskov za tekoče leto se upošteva inflacija v preteklem letu.«</p>	<p>Prvi člen 97. člena govori o razmerah, ko so proračunska sredstva manjša od pričakovanih in možnosti, da se posledično zmanjšajo tudi sredstva, ki so določena v pogodbi z izvajalcem kulturnega programa oz. projekta. S predlagano spremembo se dodaja drugi odstavek, ki določa, da se sredstva »lahko« povečajo, in sicer na način »usklajevanja pogodbenega zneska z inflacijo, kadar ta preseže 3% na letni ravni.</p> <p>Glede na to, da je usklajevanje zapisano <b>kot možnost</b>, ni jasen smisel predlagane spremembe. Država ali lokalna skupnost kot (so)financer javnega kulturnega programa ali kulturnega projekta lahko na podlagi imenja strokovne komisije zviša pogodbeni znesek pri večletnih pogodbah tudi v drugih situacijah, če ima na razpolago dovolj sredstev, kot je npr. povečanje števila programskih enot, ki jih bo realiziral izvajalec, ali pa zaradi izboljšanja kakovosti programa.</p>
62. člen	<p>Ta člen določa roke za uveljavitev specifičnih členov.</p>	<p>24. člen med drugim spreminja sestavo strokovnega sveta, in sicer na način, da Kulturniška zbornica Slovenije ne bo več predlaga članov oz. članic strokovnega sveta javnega zavoda.</p> <p>Glede na dejstvo, da so v vseh javnih zavodih na področju kulture, ki imajo več kot 20 zaposlenih, tudi predstavniki Kulturniške zbornice Slovenije, bi moral biti v 62. členu določen rok za uveljavitev te določbe.</p> <p>V tretjem odstavku 62. člena je sicer določen enoletni rok za uskladitev aktov, ki urejajo sestavo svetov zavodov v javnih zavodih, vendar ni določen rok za uskladitev spremenjene sestave strokovnih svetov.</p>

